

ARVIOINTIKERTOMUS

2018

PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven kaupungin tarkastuslautakunta 21.5.2019

SISÄLLYSLUETTELO

1	PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	3
2	TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	4
	2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät, toiminnan tarkoitus ja tavoite.....	4
	2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano.....	4
	2.3 Tarkastuslautakunnan toiminta	4
3.	EDELLISEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN POHJALTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI.....	5
	4.1 Hallintotoimi	6
	4.2 Alueelliset maaseutupalvelut.....	8
	4.4 Tekninen toimi.....	11
	4.5 Arvio investointien toteutumisesta.....	11
	4.6 Arvio kuntakonsernin ja tytäryhtiöiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta.....	12
	4.7. Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi.....	14
5.	SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA	18
6.	KESKEISIMMÄT HAVAINNOT JA KEHITTÄMISSUOSITUKSET	19
7.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KAUPUNGINVALTUUSTOLLE	20

1 PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Taas on vuosi vierähtänyt ja on aika arvioida kulunut vuosi. Pyhäjärvellä uusiutui myös kaupungin keskustan ilme, kun katukuvaan nousi uusi upea kerrostalo Kiinteistö Oy Rillankiven toimesta. Useita vanhoja rakennuksia tuli tiensä päähän eri syistä ja ne purettiin. Kirjaston palvelut siirtyivät kauemmaksi teollisuusalueelle, joka on herättänyt erilaisia mielipiteitä kaupunkilaisten keskuudessa.

Köpsinrinteen palvelukeskus myytiin Attendo Oy:lle, mikä näkyi tilikauden tuloksessa positiivisesti. Pyhäjärven kaupunki veloitettiin jatkamaan Peruspalvelukuntayhtymä Selänneessä. Pyhäjärven asukasluku laski edelleen, mikä on ollut kehityssuunta jo vuosia. Kaupungin tilinpäätös oli tappiollinen. Mikä on kuitenkin ennakoitua pienempi.

Mielestäni huolestuttavia kehityssuuntia on useita, kun otamme huomioon kaupungin lainakannan nousun asukasta kohden, väestön nopean ikääntymisen. Mikä näkyy myös kasvavina Selänne-kuluina. Pyhäjärvellä sairastavuusindeksi on koko Pohjois-Pohjanmaan korkein. Erityisen huolestuttavaa on Pyhäsalmen kaivoksen hiipuminen ja sitä kautta työpaikkojen ja verotulojen nopea massiivinen katoaminen. Nyt on edelleen aika tehdä kovasti töitä uusien yritysten saamiseen Pyhäjärvelle sekä olemassa olevien yritysten tarpeiden huomioiminen ja kehittäminen.

Pyhäjärvellä on edelleen todella laadukkaat ja monipuoliset harrastus- ja vapaa-ajan palvelut. Pyhäjärviset käyttävät niitä myös aktiivisesti mikä on meidän yhteinen etu. Kaupunkimme markkinoinnissa myös tulisi mielestäni harrastus- ja vapaa-ajan palvelut nostaa vielä korkeammalle. Kaavateitä korjattiin ja pesäpallokenttä sai uuden ilmeen.

Kuntalaisia tulisi kuunnella enemmän varsinkin isoissa kysymyksissä sekä järjestää enemmän kuulemis- ja infotilaisuuksia. Se lisäisi vuorovaikutusta ja luottamusta kaupungin ja sen asukkaiden välille.

Pyhäjärvellä pienenä maaseutumaisena kaupunkina ei ole varaa paljon ylpeillä nykyisessä tilanteessa. Elinkeinoelämän rakennemuutos painaa päälle eikä mitään isompaa korvaavaa työllistävää ole vielä löytynyt. Nyt jos koskaan tarvitaan yhteishenkeä, kovaa työtä ja pyhäjärvisien yrittäjien, yritysten ja muiden toimijoiden palveluiden suosimista ja käyttämistä.

Toivon, että jokainen pyhäjärvinen vaikuttaa omilla toimillaan ja valinnoillaan rakkaan kotiseutumme elinvoimaisuuteen ja viihtyvyyteen tänään ja tulevaisuudessa. Kohdataan siis tuleva rakennemuutos yhdessä ja yhtenäisenä. Pidetään Pyhäjärvellä huolta myös heikoimmista ja pienimmistä, koska se on todellista vahvuutta ja siitä voimme olla ylpeitä.

Haluan kiittää tarkastuslautakunnan jäseniä, varajäseniä, sihteeriä ja kokouksiimme osallistuneita kuultavia avoimesta hyvästä yhteistyöstä arviointivuoden aikana.

Juhani Pyhtilä
tarkastuslautakunnan
puheenjohtaja

2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät, toiminnan tarkoitus ja tavoite

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnan tavoitteena on kuntalaissa mainittujen tehtävien lisäksi mahdollisten kehittämisideoiden esittäminen. Arvioinnilla on tarkoitus tuottaa hyödyllistä ja käytännöllistä tietoa päätöksenteon tueksi tarkastelemalla aikaansaatuja tuloksia kuin toiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunta valmistelee tilintarkastajan valintaa koskevan esityksen valtuustolle.

2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Juhani Pyhtilä, puheenjohtaja	Kalevi Lehtomäki
Satu Väisänen, varapuheenjohtaja	Satu Kivelä
Aimo Karvonen	Martti Savolainen
Taimi Piippo	Atte Hellén
Tuomo Haapapuro	Irja Lehtinen

Taulukko 1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.1.-31.12.2018

2.3 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2018 aikana 15 kertaa. Lautakunnassa päätöksenteko tapahtui puheenjohtajan selostuksen pohjalta. Lautakunnan sihteerinä toimi hallintosihteerinä Kirsti Kinnunen ajalla 1.1.-25.5.2018 ja ajalla 28.9.-31.12.2018 jäsen Taimi Piippo. Tilintarkastaja oli kokouksissa läsnä sopimuksen mukaisesti.

Arvioinnin painopistealueina vuonna 2018 olivat sivistystoimi / Maaseutupalvelut.

Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu kaupunginhallituksen vuoden 2018 tilinpäätös- ja toimintakertomustietoihin, osavuositarkastustietoihin sekä toimielinten päätöspöytäkirjoihin. Arviointityötään varten tarkastuslautakunta haastatteli viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä.

Pvm	Henkilö	Aihe
19.11.2018	Koulunjohtaja Arto Riihijärvi	Emolahden koulun toiminta
19.11.2018	Maria-Leena Mehtälä	Ikosen koulun toiminta
4.12.2018	Koulunjohtaja Jarkko Ojala	Rannankylän koulun toiminta
4.12.2018	Koulunjohtaja Keijo Kananen	Ruotasen koulun toiminta
8.4.2019	Vt. kaupunginjohtaja Henrik Kiviniemi	Kaupungin ja tytäryhtiöiden vuoden 2018 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen esittely tarkastuslautakunnalle.
8.4.2019	Talous- ja hallintojohtaja Sari Nissilä	
8.4.2019	Tekninen johtaja Sami Laukkanen	
8.4.2019	Maaseutujohtaja Pasi Liikanen	
8.4.2019	Sivistysjohtaja Jukka Lehtosaari	
9.4.2019	Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Jukka Tikanmäki	Kaupungin vuoden 2018 toiminta ja talous puheenjohtajien näkökulmasta.
9.4.2019	Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Asko Kauranen	
9.4.2019	Teknisen lautakunnan puheenjohtaja Martti Savolainen	
9.4.2019	Peruspalvelukuntayhtymä Selänne Kuntayhtymäjohtaja Tuomas Aikkila	Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen vuoden 2018 tilinpäätöksen esittely Pyhäjärven kaupungin osalta.
9.4.2019	Talous- ja henkilöstöjohtaja Seija Kärkkäinen	
12.4.2019	Siivous- ja ruokapalvelupäällikkö Satu Väyrynen	Teknisen toimen toiminta haastateltavien näkökulmasta.
12.4.2019	Rakennusmestari Antti Taskinen	
12.4.2019	Työpajan esimies Jussi Kahelin	
12.4.2019	Toimistos sihteeri Marjo Komu	

Taulukko 2. Haastattelut

3. EDELLISEN ARVIINTIKERTOMUKSEN POHJALTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIINTI

Tarkastuslautakunta käsitteli vuoden 2017 arviointikertomuksen huomioihin saadut vastaukset, joihin lautakunnalla ei ollut huomauttamista.

4. ARVIO ASETETTUJEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESTA

4.1 Hallintotoimi

Tavoitteiden toteutuminen

Toteutui	Toteutui osittain	Ei toteutunut	Yhteensä
4	3	1	8

Tavoite / Toimenpide	Tarkastuslautakunnan arvio
1. Vakaa kaupunkitalous	Tiukkaa taloudenhoitoa pitää jatkaa ja talouden tasapainotuspäivitys on suoritettu. Suhteellinen velkaantuneisuus ei toteutunut. Tuloveroprosenttitavoite ei toteutunut. Ppky Selänteen kanssa on käyty neuvotteluja sotepalvelujen uudelleen järjestämisestä.
2. Ihmislähtöiset, laadukkaat, ja kustannustehokkaat palvelut	Esteettömyys on huomioitu uudisrakentamisessa ja aluesuunnittelussa. Huoli-mo-toimintamalli on käynnistynyt vuoden 2018 aikana. Väestötappio pienentynyt vuodesta 2017. Kuntalaistilaisuuksia järjestettiin hyvinvointiin liittyvissä asioissa.
3. Kannustava, monipuolinen ja verkostoitunut elinkeinopolitiikka	Teemoitettuja markkinointitoimenpiteitä on tehty. Nuoret huomioitu kun käytössä on edelleen kesätyösetelimalli. Paikallisia koulutustarpeita välitetty Jedu:n tietoon mutta kolmen vuoden suunnitelmaa ei ole laadittu. Energiavaraston toteutuminen mahdollistaisi kaivoksen uusiokäyttömuodot. Erikoiskasvit hanke sai rahoituksen v. 2018.
4. Alueellisen yhteistyön hyödyntävä palvelutuotanto	Match & Rekry-tapahtuma järjestettiin 6.2.2018. Kaupunki osallistui aktiivisesti NIHAK:n strategiatyön kehittämiseen. Pyhäjärven uusi kuntastrategia painottuu vahvasti elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseen. HYTE-näkökulma huomioitiin investoinneissa ja palvelutuotannossa. PyhäNet Oy kehitti palvelujaan strategiansa mukaisesti.
5. Viihtyisä ympäristö ja myönteinen kunta-kuva	Geopark ei noussut esille erityisenä mahdollisuutena. Risteysalueen näkyvyyttä lisätty mainostauluja uusimalla. Kaupunki on ollut yhteistyökumppanina merkittävisissä tapahtumissa mm. Vetouistelun SM-kisoissa. Kaupunki on lisännyt Some näkyvyyttä.

6. Innostava henkilöstöpolitiikka	Vakinaisten työsuhteiden %-osuuden nousu ei toteutunut. Koulutusten määrä on kasvanut. TYKY-seteleiden käyttö on vähentynyt. Sairauspoissaolot ovat vähentyneet.
7. Monipuolinen maankäyttö	Tavoite toteutui.
8. Kansainvälistyminen	Koulutussuunnitelman laadinta viivästyi hallinnon henkilöresurssipulasta.

Taulukko 3. Tavoitteiden toteutuminen

Pyhjäjärven strategia 2030 on päivitetty. Kaupunginvaltuusto hyväksyi strategian 26.6.2018 § 50.

Työttömyysaikainen työmarkkinatuen korvaus

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018
Euromäärä	180.299	263.936	242.000	218.703	179.195

Taulukko 4 . Kaupungin Kelalle maksama työmarkkinatuen korvaus

Työttömyydestä aiheutuva kaupungin työmarkkinatuen korvaus Kelalle laski 18,1 % edellisvuoteen verrattuna.

Työllisyyden hoitoon liittyvät projektit ovat olleet onnistuneita huomioiden Kelan maksut.

Peruspalvelukuntayhtymä Selänne

Toimintakulut Ppky Selänne / Pyhjäjärven palvelut

Vuodet 2015-2016 eivät sisällä kunnallisen työmarkkinatuen osuuden ja perustoimeentulotuen tuloja / menoja.

Tilinpäätös	2015	2016	2017	2018
Pyhjäjärvi	24.327.496	24.999.679	25.147.868	25.750.169

Taulukko 5. Tilinpäätös 2015-2018

Toimintakate Ppky Selänne / Pyhjäjärven palvelut

Sisältää vuonna 2015-2016 perustoimeentulotuen tulot/menot. Vuonna 2016 perustoimeentulotuen nettomenot, Pyhjäjärvi 145.218 €. Tilinpäätöksistä vuosilta 2014 – 2016 on otettu pois varhaiskasvatuksen, perustoimeentulotuen ja kunnallisen työmarkkinatuen menot/tulot.

Vuosi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA +LTA2018	TA 2018	TP 2018
Pyhjäjärven palvelut	26.083.487	25.753.118	24.303.700	25.749.004	24.303.700	26.392.190

Taulukko 6. Toimintakate Ppky Selänne / Pyhjäjärven palvelut.

Sisältää eläkemenot ja projektityöntekijän palkkamenot vuoden 2018 menoissa.

4.2 Alueelliset maaseutupalvelut

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen tehtävänä on suorittaa erityislainsäädännöllä kunnan tehtäväksi määrätyt maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät sekä lisäksi toteuttaa vapaaehtoista maaseutuelinkeinojen kehittämistyötä resurssien asettamissa rajoissa.

Tukia hakevien tilojen määrä laski edellisvuoteen verrattuna. Kehittämisrahaa maksettiin 57 aktiivitalle.

Aktiivitalat	2017	2018
Aktiivitalat Pyhäjärvi	132	131
Aktiivitalat Haapajärvi	171	164
Aktiivitalat Reisjärvi	125	127
Yhteensä	428	422

Taulukko 7. Aktiivitalat

Lypsykarjatilat	2017	2018
Pyhäjärvi	37	37
Haapajärvi	58	58
Reisjärvi	60	60

Taulukko 8. Lypsykarjatilat

Pyhäjärvellä on suhteellisen vähän lypsykarjatiloja käytettävissä olevaan peltopinta-alaan ja naapurikuntiin verrattuna.

Maitoa litraa /	Ha	2016	2017	2018
Pyhäjärvi	6652	1505	1497	1488
Haapajärvi	9355	2167	2190	2234
Reisjärvi	7671	3001	3020	3076

Taulukko 9. Maitoa litraa / Ha

Tuotanto litraa / tila	Ha	2016	2017
Pyhäjärvi	278.114	286.443	313.090
Haapajärvi	326.973	345.284	385.356
Reisjärvi	377.420	384.181	441.972

Taulukko 10. Tuotanto litraa / tila

Sukupolvenvaihdokset	2016	2017	2018
Pyhäjärvi	-	-	-
Haapajärvi	4	3	1
Reisjärvi	2	3	4

Taulukko 11. Sukupolvenvaihdokset

Tarkastuslautakunta:

Bioenergia –hankkeelle olisi edelleen tilausta Pyhäjärven alueen tuotantorakenteen huomioiden.

Maatalousparlamentti on perustettu pyrkimyksenä aktivoida maatalousyrittäjiä sen toimintaan.

Kuva 1. Ylämaan karjaa

Kuva: Juhani Pyhtilä

4.3 Sivistystoimi

Tavoitteiden toteutuminen

Toteutui	Toteutui osittain	Ei toteutunut	Yhteensä
47			47

Taulukko 12. Tavoitteiden toteutuminen

Sivistystoimen tavoitteiden toteutuminen ilmenee tilinpäätös ja toimintakertomus 2018 -kirjan sivuilta 101-118.

Sivistystoimen perusopetuksessa aloitettiin JOPO-luokka, joka huomioitiin myönteisenä asiana.

Liikuntatoimi on erityisesti ylläpitänyt / parantanut kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia tarjoamalla laadukkaat liikunta- ja vapaa-ajan palvelut huomioimalla kuntalaisia vauvasta vaariin.

Sivistystoimi on suoriutunut vastualueidensa toimintojen ja palveluiden tuottamisesta tavoitteiden mukaisesti taloudellisten resurssien puitteissa. Nuorisotoimi on aktiivisesti kehittänyt eri yhteistyötahojen kanssa nuorille tasapuolisia lähtökohtia vapaa-ajan toimintaan.

Tavoitteiden toteutuminen

Tunnusluku/mittari	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Oppilasmäärä ka. kalenterivuosi	533,50	513	528,50	536	542
Nettomenot €/oppilas	11 160,71	11 746,66	11 056,27	10 713,28	10 553,38

Taulukko 13. Oppilasmäärä ka. kalenterivuosi

Pyhäjärvi / Lukuvuosi	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19
1 lk. oppilasmäärä 20.9.	45	54	65	56	64

Taulukko 14. Pyhäjärvi / Lukuvuosi / 1 lk. oppilasmäärä 20.9.

Opetusryhmien keskikoko	Pyhäjärvi	Haapajärvi	Kärsämäki	Nivala
1 -6 lk	13,6	18,4	17,1	17,0

Taulukko 15. Opetusryhmien keskikoko. Pohjois-Suomen aluehallitus

Tarkastuslautakunta:

Hyvin toimivat ja monipuoliset harrastus- ja vapaa-ajan palvelut tulisi huomioida kunta markkinoinnissa ja imagossa.

Kuva 2. Peruskorjattu pesäpallokenttä

Kuva: Juhani Pyhtilä

4.4 Tekninen toimi

Tavoitteiden toteutuminen

Toteutui	Toteutui osittain	Ei toteutunut	Yhteensä
7			7

1. Vakaa kaupunkitalous	Taloudellisen tasapainottamisen tavoitteet on kyetty täyttämään ja yhteistyötä hallintokuntien välillä sekä konsernin sisällä on kehitetty.
2. Ihmislähtöiset, laadukkaat, ja kustannustehokkaat palvelut	Palvelut on pystytty säilyttämään. Kuntalaisten liikuntapaikka rakentamista on jatkettu esim. pesäpallokenttä ja juoksuporaa.
3. Kannustava, monipuolinen ja verkostoitunut elinkeinopolitiikka	Kaavoituksen kautta on luotu mahdollisuuksia elinkeinojen kehittämiseen. Sähköisen kilpailutuksen järjestelmä on otettu käyttöön.
4. Alueellisen yhteistyön hyödyntävä palvelutuotanto	Yhteistyö kuntakonsernissa ja kuntien välillä on toteutunut. Lähiuotteiden käyttöä on lisätty ruokapalveluissa saatavuuden puitteissa. Ruokahuollossa tapahtunut myönteistä kehittymistä.
5. Viihtyisä ympäristö ja myönteinen kuntakuva	Vesistöjen kunnostusta on toteutettu suunnitelman mukaisesti mikä lisää myönteistä kuntakuvaa. Kevyen liikenteen väyliä kunnostettu ja kaavateitä peruskorjattu suunnitelman mukaisesti.
6. Innostava henkilöstöpolitiikka	Henkilöstön työhyvinvointiin on panostettu kouluttamalla ja työergonomiaa parantamalla sekä laitehankinnoilla.
7. Monipuolinen maankäyttö	Maankäytön yleissuunnittelua on toteutettu ja kaavoitettuja hankkeita on edelleen käynnissä, joka mahdollistaa monipuolisen maankäytön.

Taulukko 16. Tavoitteiden toteutuminen

Tekninen toimi suoriutui strategisista tavoitteistaan hyvin.

Rakennusmestarin toimi muutettiin rakennusmestarin viraksi.

Tarkastuslautakunta:

Työpajatoiminta on toiminta-ajatuksensa mukaisesti aktivoanut nuoria tulevaisuuden suunnitelmien rakentamisessa ja sosiaalisissa taidoissa.

4.5 Arvio investointien toteutumisesta

Investoinnit toteutuivat pääosin suunnitellusti.

Suurimpina investointeina oli pesäpallokentän uusiminen. Kaupunki hyötyi taloudellisesti Köpsin palvelukeskuksen myynnistä.

Investoinnit yhteensä

	Kokonaiskustannukset	TA 2018	TA + muut. 2018	TP 2018
Investoinnit yhteensä				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-5 089 950	-1 743 250	-1 974 244	-2 108 727
Rahoitusosuudet investointeihin	493 134	195 070	195 070	2 427 112
Käyttöomaisuuden myyntitulot	90 000	30 000	30 000	239 800
Investoinnit yhteensä	-4 506 816	-1 518 180	-1 749 174	558 185

Taulukko 17. Investoinnit yhteensä

4.6 Arvio kuntakonsernin ja tytäryhtiöiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Kuntalain 6 §:n mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.

Kiinteistö Oy Rillankivi

Kiinteistö Oy Rillankiven toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Torkkolantien kerrostalohanke oli keskeneräinen ja siirtyi suunnitellusta päivästä 18.10.2018 vuoden 2019 puolelle.

Tarkastuslautakunta:

Tarkastuslautakunta huomioi, että kiinteistömässä siirtyi vuoden 2018 alusta Kiinteistö Oy Rillankivelle.

PyhäNet Oy

PyhäNet Oy:n toiminnalliset tavoitteet eivät toteutuneet. Vuosi 2018 oli monella tavoin yhtiön uusiutumisen aikaa. Toimitusjohtaja vaihtui ja myös hallituksessa tapahtui henkilövaihdoksia. Arviointivuoden aikana toiminnan painopiste kääntyi aktiivisesta verkkojen rakentamisesta olemassa olevan verkon operointiin.

Pyhäsalmen Lentokenttä Oy

Kaupunki tukee Pyhäsalmen Lentokenttä Oy:tä avustuksella. Kentän toimintaa ei ole saatu taloudellisesti kasvamaan eikä aluetta kehittymään. Kentän osalta maankäytön kehittämiseksi on laadittu AirPark –suunnitelma.

Pyhäsalmen Kvanttikiinteistöt Oy

Yhtiön toimialana on rakennuttaa, hallita ja vuokrata Pyhäsalmen kaivoksessa sijaitsevia uusiokäytön soveltuvia tuotanto- ja toimitiloja tieteelliseen ja tuotannolliseen tarkoitukseen. Ohjelmajohtajana jatkaa edelleen Sakari Nokela. Yhtiön operatiivinen toiminta alkoi vuonna 2018.

Tarkastuslautakunta:

Uusiokäyttöä edistettiin monen pienemmän hankekokonaisuuden kautta. Pyhäsalmen Kvanttikiinteistöt Oy:n aputoiminimi on Pyhäjärven Callio.

Callion kanssa toteutetut kansainväliset tapahtumat ovat tuoneet medianäkyvyyttä ja lisänneet tunnettavuutta.

Pyhäjärven Energia ja Vesi Oy

Yhtiön toimialana on vesi- ja viemärlaitostoiminta sekä kaukolämmön tuotanto ja jakelu. Pyhäjärven Energia ja Vesi Oy:n toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat jopa suunniteltua paremmin tunnuslukujen mukaan.

Kiinteistö Oy Pyhäsalmen Liiketalo

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat suunnitellusti. Vuonna 2018 Koy Pyhäsalmen Liiketalo on ostanut kaupungilta tontin, jolla yhtiön rakennukset sijaitsevat.

Asunto Oy Pyhäjärven Toripiha

Yhtiön toimialana on vuokraoikeuden nojalla hallita Pyhäjärvellä sijaitsevia määräaloja kolmesta eri tilasta sekä niille rakennettavia rakennuksia. Pyhäjärven kaupunki ja konserniyhtiöt omistavat asuntoyhtiöstä yhteensä 53,70 %.

Pyhäjärven Kehitys Oy

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin.

Taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet suunnitellusti.

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat suunnitellusti pääosin, mutta työpaikka tavoitetta ei ollut asetettu. Taloudelliset tavoitteet toteutuivat miltei suunnitelmallisesti, vaikka ovatkin miinuksella.

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2018 +muutos	TP 2018	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	-17 632	104 748	89 178	89 178	100 634	11 456
Toimintakulut	-621 437	-659 814	-662 282	-662 282	-675 111	-12 829
Toimintakate (netto)	-639 069	-555 066	-573 104	-573 104	-574 478	-1 374
Laskennall. kust.						
Poistot ja arvonal.						
Kokonaiskustann.	-639 069	-555 066	-573 104	-573 104	-574 478	-1 374

Taulukko 18. Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset

Peuratalon konkurssihakemus on jätetty vuonna 2018, joka vaikuttaa toteutumiseen. Toiminnan kannalta merkittävin muutos on vuonna 2018 ollut kiinteistöliiketoiminnan siirto osittaisjakautumisen kautta Kiinteistö Oy Rillankivelle. Kehitys Oy:n aktiivisesta yrityksestä huolimatta panostukset eivät realisoituneet työpaikoiksi. Tarkastuslautakunta toivoo, että kehitysyritys arvioisi yritysten nettolisäyksen/työpaikka tavoitteen. Pitkäaikaisten vuokrasaamisten perintään ajallaan olisi tehostettava.

Tarkastuslautakunta: Huomiot konserniyhteisöille

Talousarviossa on asetettava selkeät arvioitavat tavoitteet ja tilinpäätöksestä tulee ilmetä niiden toteutuminen.

4.7. Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi

Tarkastuslautakunta toteaa lausuntonaan, että Pyhäjärven kaupungin tilinpäätöksen mukaan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää tilikaudelta 1.1.-31.12.2018. Tunnuslukuista ainoastaan kaupunkikonsernin suhteellinen velkaantuminen ylittää sallitun raja-arvon.

Kaupungin talouden tasapainottamisohjelma on edelleen käynnissä. Kaupunginhallitus (29.5.2015 § 234) asetti (13.2.2017 § 59) toimikunnan asettaminen kumotun päätöksen jälkeen uudelleen) 31.5.2017 päättyväksi toimikaudeksi. Kaupunginhallitus (14.8.2017 § 288) asetti taloustoimikunnan 31.5.2019 päättyväksi toimikaudeksi. Kaupunginhallitus (13.5.2019 § 130) päätti, että taloustoimikunnan toimikautta jatketaan tasapainottamisohjelman valmistumiseen saakka.

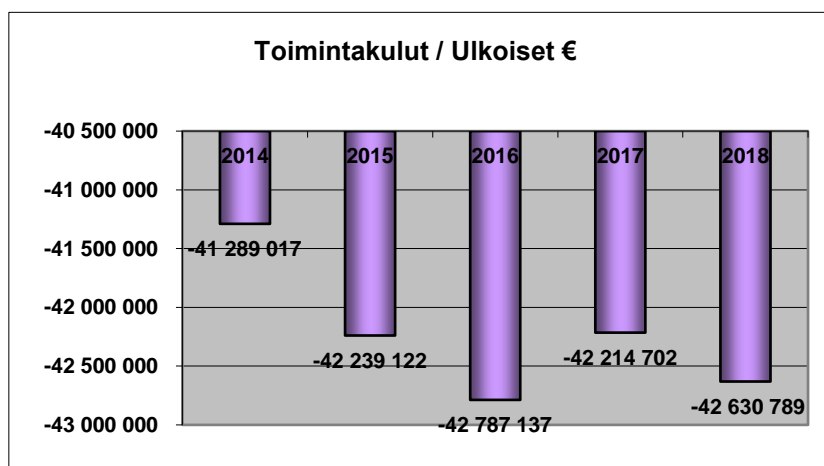
Kaupungin talouden tarkka seuranta ja reagoiminen tuleviin muutoksiin ovat vaatineet erityistä panosta tilinpäätösvoonna 2018.

Kaupunginhallitus (15.1.2018 § 10) päätti antaa taloustoimikunnalle tehtäväksi valmistella kaupungin talouden tasapainottamisohjelman päivitys toukokuun 2018 mennessä. Vuosille 2019-2021 valmisteltavan talouden tasapainotusohjelman tasapainotustavoite on 2,1 M€.

Talouden toteutuminen

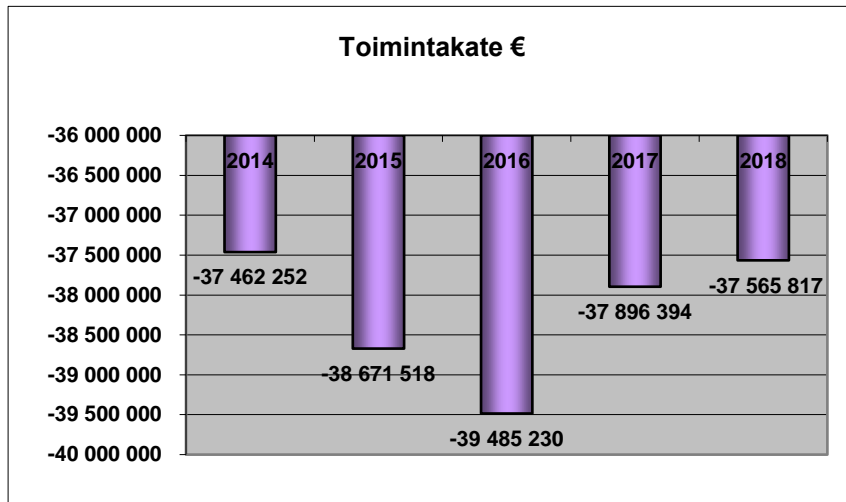
Verotuloja kertyi talousarvioon verrattuna 3,3 % vähemmän (692.351 €). Verotuloja kertyi 5,31 % (1.146.811 €) vähemmän edellisvuoteen verrattuna.

Valtionosuudet laskivat talousarvioon verrattuna 0,2 % (31.299 €). Valtionosuudet nousivat 2,58 % (407.288 €) edelliseen vuoteen verrattuna.

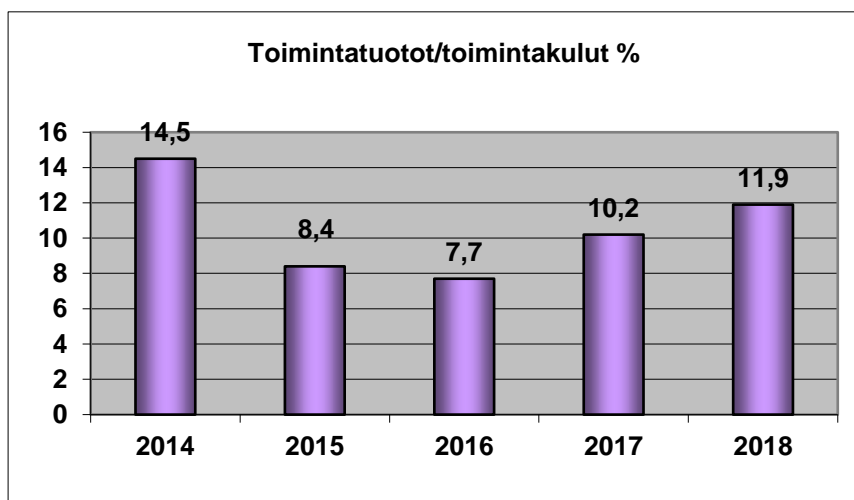
Kuvio 1. Toimintakulut / Ulkoiset € (Ei sisällä kaukolämpölaitoksen, vesi- ja viemärlaitoksen toimintaa)

Talousarvioon verrattuna ulkoiset toimintakulut toteutuivat talousarvioon verrattuna 98,5 % (-629.846 €). Kaupungin toimintakulut nousivat 0,99 % (416.087 €) edellisvuoteen verrattuna. Ulkoiset toimintakulut olivat 42.630.789 € sisältäen 25.750.169 € Selänteen Pyhäjärven hallinnon ja palvelulinjojen maksuosuutta.

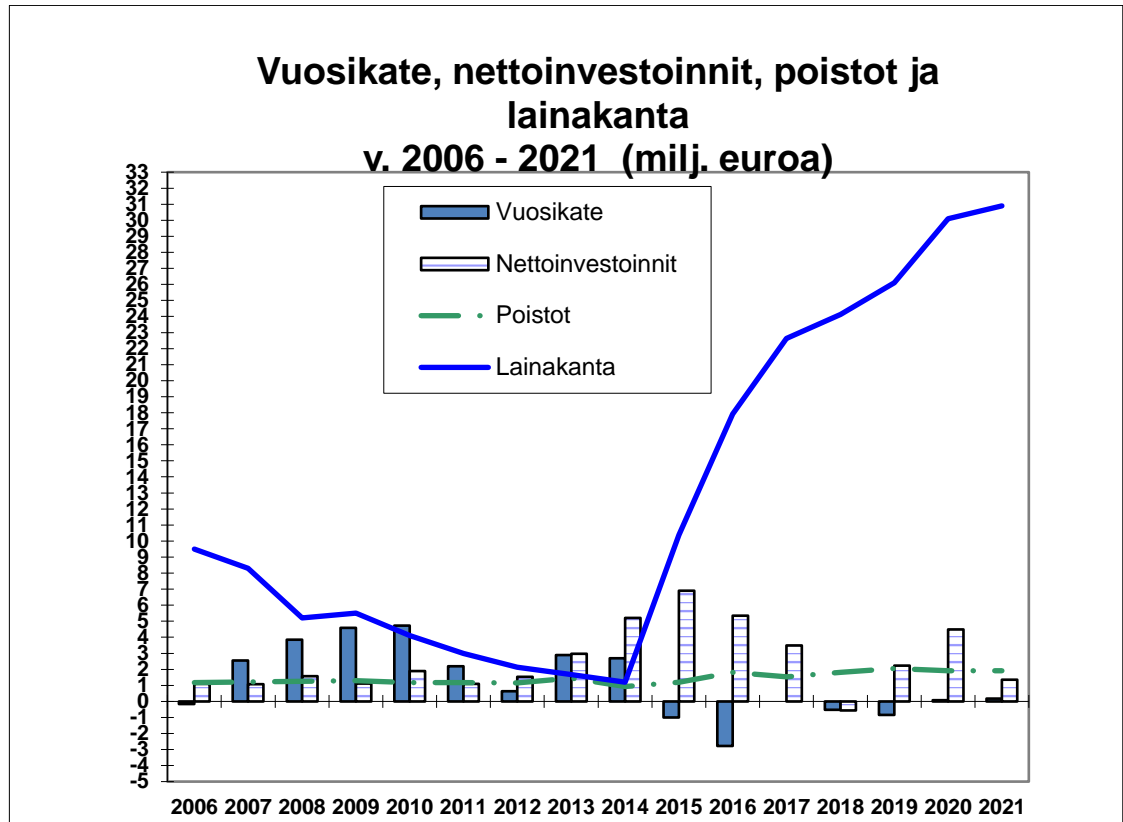
Kuvio 2. Toimintakate € (Ei sisällä kaukolämpölaitoksen, vesi- ja viemärlaitoksen toimintaa)

Toimintakate talousarvioon verrattuna oli 3,5 % (1.361.070 €) arvioitua pienempi. Toimintakate laski 0,87 % (330.575 €) edellisvuodesta.

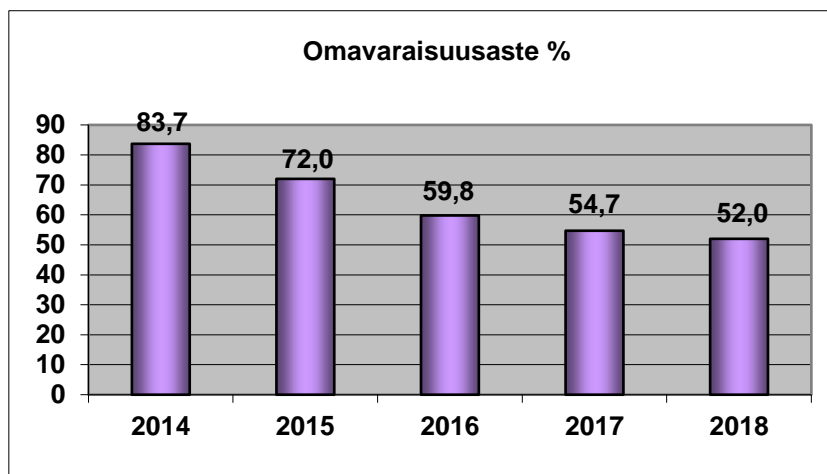

Kuvio 3. Toimintatuotot/toimintakulut %

Toimintakuluista katettiin 11,9 % toiminnasta saaduilla tuloilla. Toimintatuotot/toimintakulut tavoitteeksi asetettu 10,0 % (TA+LTA) saavutettiin.

Kuvio 4. Vuosikate, nettoinvestoinnit, poistot ja lainakanta 2006-2021 M€

Kuvio 5. Omavaraisuusaste %

Omavaraisuusaste oli 52,0 %, joka jäi alle hyvänä pidetyn 70 %. Kaupungin omavaraisuusaste laski vuoden 2017 tasosta 2,7 %.

Kaupungin omavaraisuusaste % / Seutukuntavertailu

Vuosi	Pyhäjärvi	Haapajärvi	Kärsämäki	Reisjärvi	Nivala
2014	83,7	39,4	41,4	36,2	41,5
2015	72,0	42,4	40,7	35,6	42,4
2016	59,8	37,0	43,0	26,4	42,6
2017	54,7	39,1	45,5	23,5	43,5
2018	52,0	37,0	40,9	19,2	41,9

Taulukko 19. Omavaraisuusaste % / Seutukuntavertailu 2014-2018

Kuntavertailussa Pyhäjärven kaupungin omavaraisuusaste on edelleen huomattavasti parempi kuin Nivala-Haapajärven seutukunnan kuntien keskitaso.

Kaupunkikonsernin lainamäärä nousi edellisvuodesta 4.160 M€ ollen vuoden lopussa 42.319 M€ / 8.065 €/as.

Kaupungin lainakanta nousi vuoden 2018 aikana 2.455 M€. Vuoden lopussa lainamäärä oli 25.086 M€ (2017/22.631 M€), 4.781 €/as (4.240 €/as. vuonna 2017).

Maksuvalmius

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kassapäivät	68	45	55	61	73	77

Taulukko 20. Kassapäivät 2013-2018

Kassapäivien lukumäärä kertoo, kuinka moneksi päiväksi kassassa on rahaa maksumisiin. Riittävä maksuvalmius on 14 kassapäivää. Kaupungin maksuvalmius vuonna 2018 oli hyvä.

5. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Pyhäjärven kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ovat olleet voimassa 1.1.2015 alkaen. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta kaupungissa ja kaupunkikonsernissa järjestettiin vuonna 2018 kuntalakiin vuonna 2012 tehtyjen muutosten mukaisesti. Kaupungin hallintotoimi päivittää sisäisen valvonnan ohjeet 2019 aikana.

Tarkastuslautakunta suosittelee päivittämään myös muut ohjeet, jotka eivät ole ajan tasalla.

6. KESKEISIMMÄT HAVAINNOT JA KEHITTÄMISSUOSITUKSET

Tarkastuslautakunta:

Kirjastopalvelut siirtyvät väliaikaisesti loppuvuodesta 2018 ammattikoulun tiloihin. Kuntalaiset toivovat kuljetuspalveluiden jatkuvan kirjastolle edelleen tilapäisjärjestelyiden ajalle.

Kansalaisopiston ja kirjaston toimintaa pidetään tarpeellisena opintojen ja harrastusten turvaamiseksi.

Valtuuston päätöksellä Emolahden, Rannan ja Ruotasen koulut lakkautetaan 1.8.2019 ja kaikki 5-6 luokan oppilaat siirtyvät nykyisen kirjaston tiloihin, jotka remontoidaan luokkatiloiksi.

Oppimisvaikeuksien tutkimuksia varten olisi turvattava riittävä rahoitus talousarvioon.

Työntalo Namon toiminta koetaan tarpeelliseksi. Riittävät henkilöresurssit takaavat jatkuvuuden työnohjaukseen vähentyneiden vakinaisten ohjaajien puuttuessa.

Yleisen elinkeinorakenteen merkittävä muutos huomioiden tarkastuslautakunta tiedustelee, onko Pyhäjärven Kehitys Oy:llä riittävästi resursseja haasteisiin nähden.

Kaupungin omistamien yleisten uimarantojen kunnossapito ja kehittäminen.

7. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KAUPUNGINVALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2018 valtuuston käsiteltäväksi. Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa julkituoduista havainnoista ja suosituksista vastaukset kaupunginhallitukselta syyskuun loppuun 2019 mennessä. Kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen vastaukset tulee toimittaa tiedoksi kaupunginvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle. Vastauksista tulee selvittää, mihin toimiin on ryhdytty.

Pyhjärven kaupungin tarkastuslautakunta 21.5.2019 § 94

Juhani Pyhtilä
puheenjohtaja

Satu Väisänen
varapuheenjohtaja

Aimo Karvonen
jäsen

Taimi Piippo
jäsen